

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları : 716

**SORULARLA GÜNÜMÜZ İNSANININ
İNANÇ PROBLEMLERİ
Dr. Fatih KURT**

ISBN : 978-605-7580-33-7

2. Baskı, Mart 2020, Ankara, 1.000 Adet

© Bütün Yayın Hakları Türkiye Diyanet Vakfı'na aittir.

Bu Eser Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık
Ticaret İşletmesi İcra Kurulu'nun 21.02.2019
tarih ve 126 sayılı kararıyla uygun görülmüştür.

Tashih : İsmail DERİN

Grafik - Tasarım : Uğur ALTUNTOP

Yayıncı Sertifika No : 15402

BASKI:

Ostim OSB Mah. 1256 Cad.

No:11 Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0312 354 91 31 (pbx)

Faks: 0312 354 91 32

e-posta: bilgi@tdv.com.tr

İÇİNDEKİLER

TABLolar.....	11
ÖN SÖZ.....	17

GİRİŞ

1. ARAŞTIRMANIN KONUSU, AMACI, ÖNEMİ VE YÖNTEMİ	23
1.1. Araştırmanın Konusu	23
1.1.1. Problem.....	23
1.1.2. Araştırmanın Konusu.....	24
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	26
1.3. Araştırma Yöntemi.....	28
1.3.1. Yöntem ve Veri Toplama Araçları.....	28
1.3.2 Kişisel Bilgi Envanteri	29
1.3.3. Değerlendirme Envanterleri.....	30
1.4. Soruların Tasnifi.....	30
1.5. Araştırmada Kullanılan İstatistiksel Yöntemler	35
1.6. Araştırmanın Varsayımları	35
1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	36
1.8. Araştırmanın Alanı ve Örneklemi	36
1.9. Araştırma Konusu İle İlgili Bazı Kavramlar	38

1.9.1. Din İşleri Yüksek Kurulu.....	38
1.9.1.1. Tarihi Süreç	38
1.9.1.2. Din İşleri Yüksek Kurulu’nun Yapısı	41
1.9.1.3. Din İşleri Yüksek Kurulu’nun Görevleri.....	41
1.9.1.4. Din İşleri Yüksek Kurulu’nun Çalışma Esas ve Usulleri	42
1.9.1.5. Din İşleri Yüksek Kurulu’na İntikal Eden Meselelere Genel Bakış.....	44
1.9.2. Fetva	44
1.9.3. Usûl-i Selâse.....	45
2. TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER	46
2.1. Öğrenim Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	46
2.2. Cinsiyete Göre Frekans Değerleri.....	48
2.3. Yaş Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	50
2.4. Soruların Yurt İçi ve Yurt Dışına Göre Dağılımı	53
2.5. Soruların İl ve İlçelere Göre Frekans ve Yüzde Oranları	54
2.6. Soruların İllere Göre Frekans ve Yüzde Oranları.....	55

BİRİNCİ BÖLÜM ULÛHİYYET BAHİSLERİ (Allah’a, Kader ve Kazaya İman)

1. DİNİN İNSAN HAYATINDAKİ YERİ VE ÖNEMİ	61
1.1. Din Başlığı Altında Toplanan Soruların Frekans ve Yüzde Değerleri	63
2. ALLAH’A İMAN.....	65
2.1. Allah’a İmanın Lüzumu.....	72
2.2. Allah’ın Zâtı	76
2.2.1. Allah’ın Zâtı ile İlgili Soruların Yurt İçi-Yurt Dışına Göre Frekansları.....	84
2.2.2. Allah’ın Zâtı ile İlgili Soruların İl ve İlçelere Göre Dağılımı/Çapraz Tablosu	86
2.2.3. Allah’ın Zâtı ile İlgili Soruların Cinsiyete Göre Dağılımı/Çapraz Tablosu	87
2.2.4. Allah’ın Zâtı ile İlgili Soruların Yaş Gruplarına Göre	

Dağılımı/Çapraz Tablosu	89
2.2.5. Allah'ın Zâtı ile İlgili Soruların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı/Çapraz Tablosu	91
2.3. Allah'ın Varlığının Delilleri	93
2.3.1. Allah'ın Varlığının Delilleri ile İlgili Soruların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	95
2.3.2. Allah'ın Varlığının Delilleri ile İlgili Soruların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı/Çapraz Tablosu.....	97
2.3.3. Allah'ın Varlığının Delilleri ile İlgili Soruların Yaş Değişkenine Göre Dağılımı/Çapraz Tablosu.....	98
2.3.4. Allah'ın Varlığının Delilleri ile İlgili Soruların Yurt İçi - Yurt Dışı Değişkenine Göre Dağılımı/Çapraz Tablosu.....	100
2.3.5. Allah'ın Varlığının Delilleri ile İlgili Soruların Yurt İçi - Yurt Dışı Değişkenine Göre Dağılımı/Çapraz Tablosu.....	102
2.4. Allah'ın İsimleri	104
2.5. Allah'ın Sıfatları.....	108
2.5.1. Fiilî sıfatları	114
2.5.2. Haberî sıfatları	117
3. KADER VE KAZAYA İMAN.....	119
3.1. Kader.....	120
3.2. Kaza	122
3.3. Kaza ve Kadere İman.....	123
3.4. Kaza ve Kadere İmanla İlgili Problemler	124
3.5. İnsan Fiilleri	128
3.6. İnsan Hürriyeti.....	130
3.7. Tevekkül	133
4. ULÛHÎYYET İLE İLGİLİ DİĞER KAVRAMLAR.....	135
4.1. İstıtaat	135
4.2. Hayır ve Şer	137
4.3. Hidâyet ve Dalâlet	139
4.4. Saadet ve Şekavet	143
4.5. Salah ve Aslah.....	144

4.6. Hikmet ve İllet.....	145
4.7. Hüsün ve Kubuh.....	146
4.8. Teklifi Mala Yutak/Kulu Güç Yetirilemeyecek Şeyle Mükellef Tutmak	148
4.9. Ecel.....	149
4.10. Rızık.....	149

İKİNCİ BÖLÜM NÜBÜVVÂT BAHİSLERİ (Peygamberlere ve Kitaplara İman)

1. PEYGAMBERLERE İMAN	159
1.1. Peygamberlere İmanın Lüzumu ve Peygamber Göndermenin Hikmeti.....	161
1.2. Diğer Peygamberler.....	166
1.3. Peygamberlerin Sıfatları ve Görevleri	170
1.4. Peygamberlere İman	174
1.5. Son Peygamber Hazreti Muhammed	177
1.6. Şefaât	181
1.7. Peygamberliğin Delilleri (Mucize)	187
1.8. Nübüvvât ile İlgili Bazı Kavramlar.....	191
1.9. Peygamberlere İman ile İlgili Soruların Genel Dağılımı.....	197
2. KİTAPLARA İMAN.....	198
2.1. Vahiy	199
2.2. Kitaplara İman (Diğer Kutsal Kitaplar).....	200
2.3. Kur'an	204
2.3.1. Kur'an ile İlgili Soruların Eğitim Değişkenine Göre Dağılımı	210
2.3.2. Kur'an ile İlgili Soruların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı.....	212
2.3.3. Kur'an ile İlgili Soruların Yaş Değişkenine Göre Dağılımı.....	214

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SEM'İYYÂT BAHİSLERİ
(Meleklerle ve Âhirete İman)

1. MELEKLERE İMAN.....	223
1.1. Meleklerle İmanın Faydaları ve Büyük Melekler	224
1.2. Meleklerle İman ve Meleklerin Özellikleri.....	229
1.3. Cin.....	233
1.4. Şeytan/İblis.....	238
 2. AHİRETE İMAN	244
2.1. Ahirete İman ve İslâm İnancındaki Yeri	245
2.2. Ahiretin Devreleri	251
2.3. Cennet.....	268
2.4. Cehennem.....	274
2.5. Ruh.....	278
2.6. Ölüm	283
2.7. Mehdi.....	289
 SONUÇ VE ÖNERİLER	303
KAYNAKLAR	313

TABLÖLAR

Tablo I: Öğrenim Durumu ile İlgili Frekans ve Yüzde Oranları	47
Tablo I.1: Soranların Öğrenim Durumu ve Yüzde Oranları	48
Tablo II: Cinsiyete Göre Frekans ve Yüzde Oranları	49
Tablo II.1: Soranların Cinsiyete Göre Yüzde Oranları.....	49
Tablo II.2: Cinsiyetin Soru Merkezine Göre Çapraz Tablosu	50
Tablo III: Bölünmüş Yaş Grupları, Frekans ve Yüzde Oranları	52
Tablo III.1: Soruların Yurt İçi - Yurt Dışı Tasnifi ve Yüzde Oranları.....	52
Tablo IV: Soruların Yurt İçi ve Yurt Dışına Göre Frekans ve Yüzde Oranları	53
Tablo IV.1: Soruların Yurt İçi - Yurt Dışı Tasnifi ve Yüzde Oranları	53
Tablo V: Sorulduğu İl veya İlçeye Göre Frekans ve Yüzde Oranları.....	54
Tablo V.1: Soruların Yurt İçi - Yurt Dışı Tasnifi ve Yüzde Oranları	55
Tablo VI: Sorulduğu İllere Göre Frekans ve Yüzde Oranları	56
Tablo 1: Din ile İlgili Soruların Genel Frekansı	63
Tablo 1.1: Din Başlığı Altında Toplanan Soruların Frekans ve Yüzde Değerleri	64
Tablo 1.2: Din İle İlgili Soruların Frekans Değerleri	65
Tablo 2: Allah'a İmanın Lüzumu ile İlgili Soruların Frekans ve Yüzde Değerleri ...	75
Tablo 2.1: Allah'a İmanın Lüzumu ile İlgili Kategorilerin Frekans Değerleri	76
Tablo 3: Allah'ın Zâtı ile İlgili Soruların Kategori, Frekans ve Yüzde Oranları.....	83
Tablo 3.1: Allah'ın Zâtı ile İlgili Soruların Kategorileri ve Frekans Değerleri.....	84
Tablo 3.2: Allah'ın Zâtı ile İlgili Soruların Yurt İçi - Yurt Dışına Göre Dağılımı/Çapraz Tablosu	85
Tablo 3.3: Allah'ın Zâtı ile İlgili Soruların Sorulduğu İl ve İlçelere Göre Dağılımı/Çapraz Tablosu	87
Tablo 3.4: Allah'ın Zâtı ile İlgili Soruların Cinsiyete Göre Dağılımı/Çapraz Tablosu	88
Tablo 3.5: Allah'ın Zâtı ile İlgili Soruların Bölünmüş Yaş Gruplarına Dağılımı/Çapraz Tablosu	90

Tablo 3.6: Allah'ın Zâtı ile İlgili Soruların Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı/Çapraz Tablosu	92
Tablo 4: Allah'ın Varlığının Delilleri ile İlgili Soruların Frekans ve Yüzde Oranları	94
Tablo 4.1: İspat-ı Vacib Delilleri ile İlgili Soruların Kategorileri ve Frekans Değerleri	95
Tablo 4.2: Allah'ın Varlığının Delilleri ile İlgili Soruların Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Çapraz Tablosu	96
Tablo 4.3: Allah'ın Varlığının Delilleri ile İlgili Soruların Cinsiyet Durumu Değişkenine Göre Çapraz Tablosu	97
Tablo 4.4: Allah'ın Varlığının Delilleri ile İlgili Soruların Yaş Değişkenine Göre Çapraz Tablosu	99
Tablo 4.5: Allah'ın Varlığının Delilleri ile İlgili Soruların Yurt İçi - Yurt Dışı Değişkenine Göre Çapraz Tablosu	101
Tablo 4.6: Allah'ın Varlığının Delilleri ile İlgili Soruların İl-İlçe Değişkenine Göre Çapraz Tablosu	103
Tablo 5: Allah'ın İsimleri ile İlgili Soruların Kategorileri ve Yüzde Oranları	107
Tablo 5.1: Allah'ın İsimleri ile İlgili Soruların Kategorileri ve Frekans Değerleri	108
Tablo 6: Allah'ın Sıfatları ile İlgili Soruların Frekansları ve Yüzde Oranları	113
Tablo 6.1: Allah'ın Sıfatları ile İlgili Soruların Kategorileri ve Frekans Değerleri	114
Tablo 7: Allah'ın Fiili Sıfatları ile İlgili Soruların Frekansları ve Yüzdelik Oranları	116
Tablo 7.1: Allah'ın Fiili Sıfatları ile İlgili Soruların Kategorileri ve Frekans Değerleri	116
Tablo 8: Allah'ın Haberî Sıfatları ile İlgili Soruların Frekansları ve Yüzde Oranları	118
Tablo 8.1: Allah'ın Haberî Sıfatları ile İlgili Soruların Kategorileri ve Frekans Değerleri	119
Tablo 9: Kader ile İlgili Soruların Frekansları ve Yüzde Oranı	122
Tablo 10: Kaza ile İlgili Soruların Frekansları ve Yüzde Oranı	123
Tablo 11: Kader ve Kazaya İman ile İlgili Soruların Frekansları ve Yüzde Oranları	124

Tablo 12: Kadere İmanla İlgili Problemlerin Frekansları ve Yüzde Oranları	127
Tablo 12.1: Kadere İmanla İlgili Problemlerin Frekansları	128
Tablo 13: İnsan Fiilleri ile İlgili Soruların Frekansları ve Yüzde Oranları	129
Tablo 13.1: Kadere İmanla İlgili Problemlerin Frekansları	130
Tablo 14: İnsan Hürriyeti ile İlgili Soruların Frekansları ve Yüzde Oranları	132
Tablo 14.1: İnsan Hürriyeti ile İlgili Soruların Frekansları	133
Tablo 15: Tevekkül İle İlgili Soruların Frekansları ve Yüzde Oranları	134
Tablo 16: Ulûhiyyet ile İlgili Diğer Kavramların İstatistikleri	137
Tablo 17: Hayır ve Şer ile ilgili Soruların Frekansları ve Oranları	138
Tablo 18: Hidâyet-Dalâlet ile ilgili Soruların Frekansları ve Oranları	143
Tablo 19: Saadet ve Şekavet ile İlgili Soruların Frekanslar ve Yüzde Oranları	144
Tablo 20: Salah ve Aslah ile İlgili Soruların Frekansları ve Yüzdelikleri	145
Tablo 21: Hikmet ve İllet ile İlgili Soruların Frekansları ve Yüzde Oranları	146
Tablo 22: Hüsün ve Kubuh ile İlgili Soruların Frekans ve Yüzde Oranı	148
Tablo 23: Teklifi Mala Yutak ile İlgili Soruların Frekans ve Oranları	149
Tablo 24: Ecel ile İlgili Soruların Frekans ve Oranları	149
Tablo 25: Rızık ile İlgili Soruların Frekansları ve Yüzde Oranları	151
Tablo 26: İlahiyat Bahisleri ile İlişkili Diğer Konuların Frekansları	152
Tablo 27: Allah'a İman ile İlgili Soruların Kategori ve Frekansları	153
Tablo 27.1: Kaza ve Kadere İman ile İlgili Soruların Kategori ve Frekansları	154
Tablo 28: Peygamberlere İmanın Lüzumu ve Hikmeti ile İlgili Soruların Grup, Frekans ve Oranları	165
Tablo 28.1: Peygamberlere İmanın Lüzumu ve Hikmeti ile İlgili Soruların Grup ve Frekansları	166
Tablo 29: Peygamberler ile İlgili Soruların Grup, Frekans ve Oranları	169
Tablo 29.1: Peygamberler ile İlgili Soruların Grup ve Frekansları	170
Tablo 30: Peygamberlerin Sıfatları ve Görevleri ile İlgili Soruların Grupları, Frekansları ve Oranları	173
Tablo 30.1: Peygamberlerin Sıfatları ile İlgili Soruların Grup ve Frekansları	174

Tablo 31: Peygamberlere İman ile İlgili Soruların Grup, Frekans ve Oranları.....	176
Tablo 31.1: Peygamberlere İman ile İlgili Soruların Grup ve Frekansları	177
Tablo 32: Hz. Muhammed ile İlgili Soruların Grup, Frekans ve Oranları	180
Tablo 32.1: Hazreti Muhammed ile İlgili Soruların Grup ve Frekansları	181
Tablo 33: Şefa'at ile İlgili Soruların Grup, Frekans ve Oranları	185
Tablo 33.1: Hazreti Muhammed ile İlgili Soruların Grup ve Frekansları	186
Tablo 34: Mucize ile İlgili Soruların Grup, Frekans ve Oranları.....	189
Tablo 34.1: Mucize ile İlgili Soruların Grup ve Frekansları.....	191
Tablo 35: Veli, Şeyh, Keramet, Tasavvuf ve Tarikat ile İlgili Soruların Grup, Frekans ve Oranları.....	192
Tablo 35.1: Veli, Şeyh, Keramet, Tasavvuf ve Tarikat ile İlgili Soruların Grup ve Frekansları.....	195
Tablo 35.2: Dini Akımlarla İlgili Soruların Frekans ve Yüzde Değerleri	197
Tablo 35.3: Peygamberlere İman ile İlgili Soruların Kategorileri ve Frekansları	198
Tablo 36: Vahiy ile İlgili Soruların Grup, Frekans ve Oranları.....	199
Tablo 37: Kitaplara İman (Kutsal Kitaplar) ile İlgili Soruların Grup, Frekans ve Oranları.....	203
Tablo 37.1: Kitaplara İman (Kutsal Kitaplar) ile İlgili Soruların Grup ve Frekansları.....	204
Tablo 38: Kur'an ile İlgili Soruların Grup, Frekans ve Oranları	206
Tablo 38.1: Kur'an ile İlgili Soruların Grup ve Frekansları.....	209
Tablo 38.2: Kur'an ile İlgili Soruların Eğitim Değişkenine Göre Çapraz Tablosu	211
Tablo 38.3: Kur'an ile İlgili Soruların Cinsiyet Değişkenine Göre Çapraz Tablosu	213
Tablo 38.4: Kur'an ile İlgili Soruların Yaş Değişkenine Göre Çapraz Tablosu	215
Tablo 38.5: Kur'an'daki "Biz" İfadesi ile İlgili Soruların Frekans ve Oranları	216
Tablo 38.6: Peygamberlere İman ile İlgili Soruların Kategorileri ve Frekans Değerleri	218
Tablo 38.7: Kitaplara İman ile İlgili Soruların Kategorileri ve Frekans Değerleri	219

Tablo 39: Meleklerle İman ve Büyük Melekler ile İlgili Soruların Grup, Frekans ve Oranları.....	227
Tablo 39.1: Meleklerle İmanın Fert ve Topluma Faydaları ile İlgili Soruların Grupları ve Frekansları.....	228
Tablo 40: Meleklerle İman ve Meleklerin Özellikleri ile İlgili Soruların Grup, Frekans ve Oranları.....	231
Tablo 40.1: Meleklerle İman ve Meleklerin Özellikleri Konusundaki Soruların Grupları ve Frekansları	233
Tablo 41: Cin ile İlgili Soruların Grupları, Frekansları ve Oranları	236
Tablo 41.1: Cin ile İlgili Soruların Grupları ve Frekansları	238
Tablo 42: Şeytan (İblis) ile İlgili Soruların Grupları, Frekansları ve Oranları.....	241
Tablo 42.1: İblis/Şeytan ile İlgili Soruların Grupları ve Frekansları.....	244
Tablo 43: Ahirete İman ile ilgili Soruların Grupları, Frekansları ve Oranları.....	247
Tablo 43.1: Ahirete İman ile İlgili Soruların Grupları ve Frekansları.....	250
Tablo 44: Ahiretin Devreleri ile İlgili Soruların Grupları, Frekansları ve Oranları.....	253
Tablo 44.1: Deccal ile İlgili Soruların Grupları, Frekansları ve Oranları.....	258
Tablo 44.2: Yecüc - Me'cüc ile İlgili Soruların Grupları, Frekansları ve Oranları ..	258
Tablo 44.3: Ahiretin Devreleri ile İlgili Soruların Grupları ve Frekansları.....	268
Tablo 45: Cennet ile İlgili Soruların Grupları, Frekansları ve Oranları.....	271
Tablo 45.1: Cennet İle İlgili Soruların Grup ve Frekansları	274
Tablo 46: Cehennem ile İlgili Soruların Grupları, Frekansları ve Oranları.....	276
Tablo 47: Ruh ile İlgili Soruların Grupları, Frekansları ve Oranları	279
Tablo 48: Ölüm ile İlgili Soruların Grupları, Frekansları ve Oranları	287
Tablo 48.1: Ölüm ile İlgili Soruların Grupları ve Frekansları.....	289
Tablo 49: Mehdi ile İlgili Soruların Grupları, Frekansları ve Oranları	297
Tablo 49.1: Mehdi ile İlgili Soruların Grupları ve Frekansları	300
Tablo 49.2: Meleklerle İman Konusundaki Soruların Kategorileri ve Frekansları	301
Tablo 49.3: Âhirete İman Konusundaki Soruların Kategorileri ve Frekansları....	302

ÖN SÖZ

Müslümanların inançla ilgili sorunlarının çözümü, öncelikle kelâm araştırmacılarını ilgilendirmektedir. Zira kelâm ilminin öncelikli hedefi, mü'minleri aydınlatmak ve bu alanda zihinden veya bireyin dış dünyasından gelen soru ve kuşkuların giderilmesine hizmet etmektir. Kelâm ilminin bir sonraki amacı ise, Müslümanların inanç dünyasını savunmaktır. Kelâm ilminin bu misyonu doğrultusunda Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu'na 2006-2010 yılları arasında elektronik posta yoluyla yöneltilen 7000 değişkene ait 17444 adet inanç, akaid/kelâm içerikli soruların tespit ve tahlilleri çalışma konumuzu oluşturmuştur.

Klasik kelâm verileri doğrultusunda “Usûl-i Selâse” eksenini etrafından şekillenen çalışma, Türkiye toplumu ve dış ülkelerde yaşayan vatandaşlarımızı kapsamaktadır. Bu çerçevede, günümüz Müslümanlarının güncel dinî/akaid ve kelâm muhtevalı soruları önemli bilimsel verilere sahiptir. Kuruma yöneltilen soruların mahiyet ve içeriği inanç/akaid ile ilgili güncel sorunları ihtiva etmesi nedeniyle, çalışma da bir tür güncel kelâm niteliğindedir.

Ana tema itibarıyla klasik kelâm metodu doğrultusunda ele alınan çalışma giriş, üç bölüm, sonuç ve öneriler kısmından oluşmaktadır. Giriş bölümünde araştırmanın konusu, amacı, önemi ve yöntemi üzerinde durulmuş ve cinsiyet, yaş, eğitim, yurt dışı ve yurt içi, ilçe ve il olmak üzere yurt içi

değişkenlerine göre değerlendirilmenin yapıldığı tanımlayıcı istatistiklere yer verilmiştir.

Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu'na, elektronik posta yoluyla yöneltilen soruların inanç/iman ve itikadla ilgili bölümleri, çalışmamızın merkezinde yer almıştır. Öncelikle, kelâm ilminin ana temasını oluşturan ve kelâm literatüründe “Usûl-i Selâse” olarak adlandırılan taksimat doğrultusunda, birinci bölümde “Uluhiyyât” başlığı altında Allah’a İman ve Kader-Kaza konuları soruların yoğunluğu dikkate alınarak kategorilere göre değerlendirilmiş ve aynı bölümde hayır ve şer, hidâyet ve dalâlet, saadet ve şekavet, salah ve aslah, hikmet ve illet, hüsün ve kubuh, teklif-i mala yuttak, ecel ve rızık gibi diğer Uluhiyyat konuları incelenmiştir. İkinci bölümde ise, “Nübüvvât” bahisleri başlığı altında “peygamberlere iman” ve “kitaplara iman” konuları incelenmiştir. Soruların içeriği göz önünde bulundurularak çeşitli kategoriler ve bu kategoriler içerisinde alt gruplar oluşturulmuştur. “Sem’iyyât” bahislerinin işlendiği üçüncü bölümün ilk üst başlığı “Meleklerle İman”dır. İkincisi ise “Ahirete İman” başlığını taşımaktadır. Her bölümde sorular öncelikle kategorilere ayrılmış, sonra da söz konusu kategori içerisinde alt gruplar oluşturulmuştur. Çalışma, içerisinde önerilerin de yer aldığı sonuç bölümüyle tamamlanmıştır.

Hemen hemen toplumun her kesiminden Din İşleri Yüksek Kuruluna yöneltilen sorularda şekil ve üsluptan daha ziyade bilgi edinme amacı güdüldüğü anlaşılmaktadır. Bu ise günümüz Müslümanlarının inanç konularında ciddi bir bilgilenme ihtiyacı içerisinde olduğu ve bilgi düzeylerinin düşüklüğünü göstermektedir. Bu amaçla çalışmamız, 2006-2010 yılları arasındaki süreçte vatandaşlarımızın dinî/itikadî gündemlerinin ne olduğu, daha çok hangi alanlarda yoğunlaştığı, genel itibarıyla inanç konularıyla ne derecede ilgilendiklerinin tespitine yönelik bir katkı sunmuştur. Çalışma ayrıca, ana hatlarıyla günümüz Müslümanlarının inanç problemlerini tespit etmek ve alan/saha çalışması yapmak isteyen araştırmacılara faydalı olacaktır.

Çalışmanın konusunun belirlenmesinden son aşamasına gelene kadar, ufuk açıcı, kolaylaştırıcı ve müşfikliği de içinde barındıran yönlendirmeleriyle danışmanlığımı yürüten saygıdeğer hocam Sayın Prof. Dr. Adil BEBEK Bey’e teşekkür ediyorum. Ayrıca, çalışmanın projelendirilmesi aşamasından itibaren, bana ilgi, yardım ve tecrübelerini esirgemeyen kelâm alanında çalışmam konusunda beni teşvik ederek rehberlik yapan Sayın Prof. Dr. İlyas ÇELEBİ hocama, araştırmanın şekillenmesinde önemli katkısı olan, tevazu,

ÖN SÖZ

güler yüzü ve ilgisiyle her aşamada desteğini gördüğüm ve tez takip komisyonunda varlığıyla mutlu olduğum Sayın Prof. Dr. A. Ulvi MEHMEDOĞLU hocama, araştırmada değerlendirdiğimiz sorulara ulaşılması noktasında kolaylık sağlayan Din İşleri Yüksek Kurulu'na, çalışmanın kitap hâline gelmesine öncülük eden Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Sayın Prof. Dr. Huriye MARTI Hanım'a, Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi personeline, büyük bir incelik ve fedakârlıkla baştan sona okuyarak katkı sağlayan İsmail DERİN Bey'e, grafik ve tasarımına katkı sunan Uğur ALTUNTOP Bey'e, ayrıca beni hayata hazırlayan ve İlahiyat sahasında hizmet etmem için teşvik eden ve her daim dua eden anneme ve babama, çalışma hayatımda fedakârlığını hep yanımda hissettiğim eşime, göz aydınlığım olan kızlarıma ve tüm mesai arkadaşlarıma teşekkürü borç bilirim.

25.02.2019 - ANKARA

Dr. Fatih KURT